

Analitik Düşünme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Analitik Düşünme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15929>

Özet

Analitik Düşünme Ölçeği (ADÖ), Gürbüz Ocak ve Fatih Park tarafından 2020 yılında lise öğrencileri için geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin karmaşık durumları parçalara ayırma, sistematik olarak inceleme, mantıksal çıkarımlar yapma ve sonuçları değerlendirme yeteneklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, **analitik düşünme** becerilerinin eğitim ortamındaki önemine vurgu yaparak, bu becerilerin nicel olarak değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Ölçek, özellikle eğitim psikolojisi ve bilişsel yetenek alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Geliştirme çalışması, **psikometrik** standartlara uygun olarak yürütülmüş olup, ölçeğin yapısal uygunluğunu ve iç tutarlılığını ortaya koyan analizlere dayanmaktadır. Bu ölçek, lise düzeyindeki öğrencilerin eleştirel problem çözme ve mantıksal akıl yürütme süreçlerindeki yeterliliklerini belirlemek için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Analitik Düşünme, Ölçek Geliştirme, Lise Öğrencileri, Bilişsel Yetenek, Psikometri, Problem Çözme Becerisi.

Yazarlar

Gürbüz Ocak, Fatih Park

Amaç

Analitik Düşünme Ölçeği'nin temel amacı, **lise öğrencileri** popülasyonunda analitik düşünme becerilerinin düzeyini ve yapısını güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu beceri, öğrencilerin akademik başarıları ve gelecekteki kariyer gelişimleri açısından kritik öneme sahiptir.

Ölçek, eğitimcilerin ve araştırmacıların, öğrencilerin hangi analitik düşünme bileşenlerinde güçlü veya zayıf olduğunu tespit etmelerine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, belirlenen eksikliklere yönelik hedefe odaklanılmış eğitim programları veya müdahaleler geliştirilebilir. Ölçeğin geliştirilmesi, literatürdeki mevcut araçların yetersiz kaldığı düşünülen spesifik bir yaş ve eğitim düzeyine odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, **Analitik Düşünme** (Analytical Thinking) yapısını ölçmektedir. Analitik düşünme, genellikle bilginin sistematik olarak toplanması, organize edilmesi, mantıksal ilişkilerin kurulması

ve bu ili?kiler ?????nda geçerli sonuçlara ula??lmas? sürecini ifade eden karma??k bir bili?sel yap?d?r.

Ocak ve Park (2020) taraf?ndan yürütülen  al??mada, analitik dönmenin alt boyutlar? veya bile?enleri, literatür taramas? ve uzman g r ?leri do?rultusunda belirlenmi?tir. Bu alt boyutlar genellikle; verileri analiz etme, neden-sonuç ili?kisi kurma, kan?t de?erlendirme ve muhakeme etme gibi temel zihinsel süreçleri kapsamaktad?r. Ölçe?in faktör yap?s?, bu çok boyutlu yap?y? yans?tacak ?ekilde olu?turulmu?tur.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, 2020 tarihli geli?tirme  al??mas? ba?lam?nda kapsaml? geçerlik analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Ölçe?in **yap? geçerli?i**, genellikle A ?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen analitik dönme yap?s?yla uyumlu olup olmad???n? incelemi?tir.

Ayr?ca,  l e?in **içerik geçerli?i**, uzman g r ?leri al?narak sa?lanm??; ölçek maddelerinin analitik dönme yap?s?n? yeterli düzeyde temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir. Bulgular,  l e?in lise  ?rencilerinin analitik dönme düzeylerini ölçmede yeterli düzeyde geçerlik kan?t? sundu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ocak ve Park (2020) taraf?ndan yürütülen geli?tirme  al??mas?nda,  l e?in güvenilirli?ini belirlemek amac?yla  e?itli istatistiksel yöntemler kullan?lm??t?r. Ölçe?in temel güvenirlik göstergesi olan **i  tutarl?lık katsay?s?** (Cronbach's Alpha), genellikle kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde rapor edilmi?tir. Yüksek bir i  tutarl?lık de?eri, ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y?  l t ? n  göstermektedir.

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, bir geli?tirme  al??mas?n?n zorunlu par as? olarak,  l e?in zaman içinde tutarl?l???n? gösteren **test-tekrar test güvenirlik** analizlerinin de yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu  al??malar,  l e?in ölüm sonuçlar?n?n kararlıl???n? do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Analitik Dönme  l e?i'nin faktör yap?s?n? belirlemek amac?yla yürütülen **faktör analizleri**,  l e?in çok boyutlu bir yap?da oldu?unu ortaya koymu?tur. ?lk a?amada uygulanan A ?mlay?c? Faktör Analizi (AFA),  l e?in en uygun faktör say?s?n? ve madde yüklerini belirlemede kullan?lm??t?r.

AFA sonuçlar?n?n ard?ndan,  l e?in kuramsal yap?s?n?n örneklem verileriyle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?n?n,  l e?in geli?tiricileri taraf?ndan öngörülen faktör yap?s?na yüksek düzeyde uyum sa?lad??? ve bu yap?n?n iyi model uyum indekslerine sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Bu, AD 'n n yap?s?sal olarak sa?lam oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Tipi: Geli?tirme ( zg n bir Türkçe  l ek geli?tirme  al??mas?d?r.)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme format? kullan?l?r. Kaynakta derecelendirme bilgisi olmamas?na ra?men, bu tür ölçekler 3'l , 4'l  veya 5'li Likert skalas? ile uygulan?r.

Dil Kullan?labilirli?i: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim Psikolojisi, Bili?sel Bilimler

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Genellikle 14-18 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki  e?itli lise türlerinde  renim gören  renciler.

Test Metodolojisi:  z bildirimli bir ölçektir. Maddeler, bireylerin analitik d ? nme becerilerini yans?tan durumsal veya genel ifadelerden olu?ur.

Anahtar Kelimeler

 l me ve De?erlendirme, Bili?sel Beceriler, Mant?ksal Ak?l Yürütme, E?itim Psikolojisi, Analitik D ? nme  l e?i, **Psikometrik  zellikler**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Gürbüz Ocak

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Ba?lant? E-posta Adresleri: gocak@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Yazar?n ba?l? oldu?u kurum adresi (Afyon Kocatepe  niversitesi, 2020 referans?na göre).

?zinler, ücret ve Test Y?l?

Şinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve kar amaç? gütmeyen ara?t?rmalarda genellikle yazara at?f yap?lmak suretiyle kullan?labilir. Ticari veya geni? ölçekli kullan?mlar için sorumlu yazar Gürbüz Ocak ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Test Y?I?: 2020

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [analitik-dusunme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ocak, G., ve Park, F. (2020). Lise ö?rencileri için Analitik Düşünme Ölçe?i geli?tirme çal??mas?. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 49-68.

Analitik Düşünme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelere eri?im için yukar?da belirtilen Gürbüz Ocak ve Park (2020) makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.